

INFORMACIJA

**o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za januar/siječanj – maj/svibanj 2019. godine**

Sadržaj

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	5
<i>Kretanje industrijske proizvodnje</i>	5
<i>Maloprodaja.....</i>	6
<i>Transport.....</i>	7
<i>Tržište rada.....</i>	8
2. Javne finansije.....	10
<i>Indirektni porezi u BiH.....</i>	10
<i>Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH.....</i>	12
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	13
<i>Cijene.....</i>	13
<i>Monetarni sektor.....</i>	14
<i>Bankarski sektor.....</i>	16
<i>Berze u BiH.....</i>	17
4. Vanjski sektor.....	19
<i>Platni bilans.....</i>	19
<i>Vanjskotrgovinska razmjena.....</i>	19
5. Strane direktne investicije.....	23

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara BiH za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu BiH. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

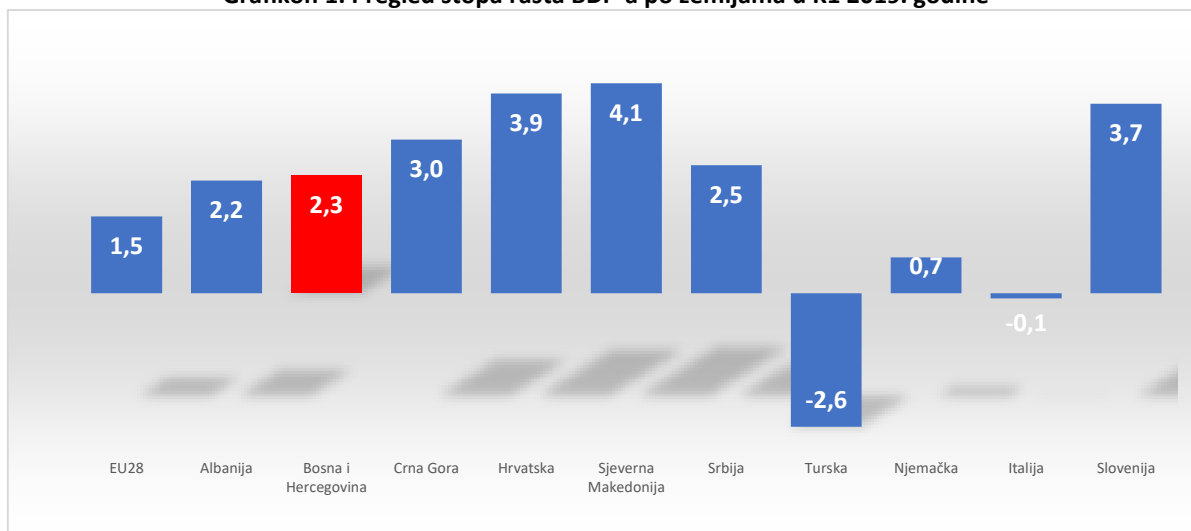
Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju BiH.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u BiH za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima BiH koje publikuje Direkcija, kvartalno - četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu BiH.

* * *

Prema preliminarnim podacima Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu BHAS) statistika nacionalnih računa rashodni pristup, procjenjuje se da je Bosna i Hercegovina u K1 2019. godine ostvarila ekonomski rast od 2,3% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je desezonirana stopa u odnosu na K4 2018. godine iznosila 0,6%.¹ Ovo predstavlja nastavak trenda ekonomskog rasta iz prethodne godine, s tim da je registrirana stopa rasta bila nešto niža u odnosu na prethodnu godinu. Usporavanje trenda ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini u odnosu na prethodnu godinu u velikoj mjeri je posljedica slabljenja ekonomskih kretanja u međunarodnom ekonomskom okruženju u K1 2019. godine koje se manifestovalo usporavanjem rasta bruto domaćeg proizvoda (dalje u tekstu BDP). Pregled kretanja realnog rasta BDP-a po zemljama za K1 2019 / K1 2018 prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 1. Pregled stopa rasta BDP-a po zemljama u K1 2019. godine

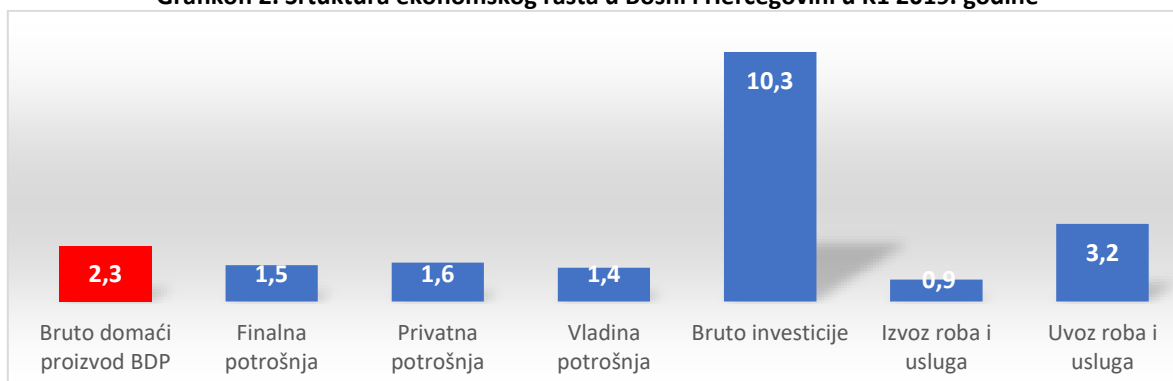
Izvor: EUROSTAT

Ako se poželjivije posmatra struktura ekonomskog rasta vidljivo je da je isti ostvaren zahvaljujući domaćoj tržišnji, dok je izvozna tražnja imala negativan utjecaj na ekonomska kretanja u Bosni i Hercegovini. Najznačajniji doprinos rastu ostvaren je u okviru privatne potrošnje koja ima najveću zastupljenost u okviru BDP-a od oko 74% i uvećana je za 1,6% u odnosu na K1 2018. godine. Ključne determinante povećanja privatne potrošnje bile su povećanje broja zaposlenih i penzionera, blago

¹ BHAS, Saopštenje, „Bruto domaći proizvod, rashodni pristup, tromjesečni podaci“, 28.06.2019. godine

povećanje njihovih primanja, kao i povećanje kreditnih plasmana i tekućih priliva iz inostranstva. S druge strane, tokom posmatranog perioda došlo je do povećanja vladine potrošnje od 1,4%, tako da je ukupna finalna potrošnja na kraju K1 2019. godine uvećana za 1,5% u odnosu na isti period prethodne godine. Pored potrošnje, pozitivan doprinos ekonomskom rastu ostvaren je i u domenu bruto investicija koje istina nemaju visok nivo zastupljenosti u okviru BDP-a od oko 24% ali su tokom posmatranog perioda ostvarile rast od 10,3%. S druge strane, vanjski sektor je najvjerojatnije imao negativan doprinos ekonomskom rastu pošto je tokom posmatranog perioda došlo do povećanja vanjskotrgovinskog deficita usljed stagnacije izvoza i povećanja uvoza. Naime, prema podacima BHAS-a iz nacionalnih računa tokom posmatranog perioda registrirane stope rasta ukupnog izvoza i uvoza su iznosile 0,9% odnosno 3,2% u realnom smislu. Pregled strukture ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini u K1 2019. godine po komponentama prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 2. Srtuktura ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini u K1 2019. godine

Izvor: BHAS

Kada su u pitanju ekonomska kretanja u Bosni i Hercegovini u K2 2019. godine na bazi trenutno raspoloživih kratkoročnih pokazatelja za period januar-maj 2019. godine može se pretpostaviti da je trend ekonomskog rasta iz K1 nastavljen. Naime, iako su pokazatelji iz domena proizvođačkog sektora kao što su fizički obim industrijske proizvodnje i robni izvoz neuporedivo slabiji u odnosu na prethodnu godinu i u rangu vrijednosti iz prvog kvartala tekuće godine, rast će najvjerojatnije biti nastavljen zahvaljujući domaćoj tražnji. Ključni razlog za to predstavlja struktura ekonomije u Bosni i Hercegovini u okviru koje finalna potrošnja i investicije imaju značajniji utjecaj na ekonomska kretanja u odnosu na vanjski sektor. S druge, strane u posljednjih nekoliko mjeseci naziru se određeni pomaci kada je u pitanju stabilizacija ekonomskih kretanja u zemljama EU. Što se tiče Bosne i Hercegovine, pod pretpostavkom nastavka trenda rasta raspoloživog dohotka građana čije ključne determinante predstavljaju zaposlenost, plate, penzije, dohotci građana iz inostranstva može se očekivati i rast privatne potrošnje kao ključnog nosioca ukupnog ekonomskog rasta u zemlji. Tako i podaci iz domena javnih finansija o povećanju ukupnih poreskih prihoda od skoro 6% za prvih 5 mjeseci 2019. godina na neki način ukazuju na nastavak trenda rasta ekonomske aktivnosti u Bosni i Hercegovini. Ovdje posebno vrijedi istaći nastavak trenda rasta poreza na dodanu vrijednost (dalje u tekstu PDV) od 6,8% što na indirektan način ukazuje na mogući rast privatne potrošnje kako ključnog nosioca ekonomskog rasta u BiH. S druge strane, pošto pokazatelji o investicijama nisu bili dostupni u vrijeme pripreme ovog izvještaja, izostala je i mogućnost detaljnije analize kretanja istih tokom ovog perioda.

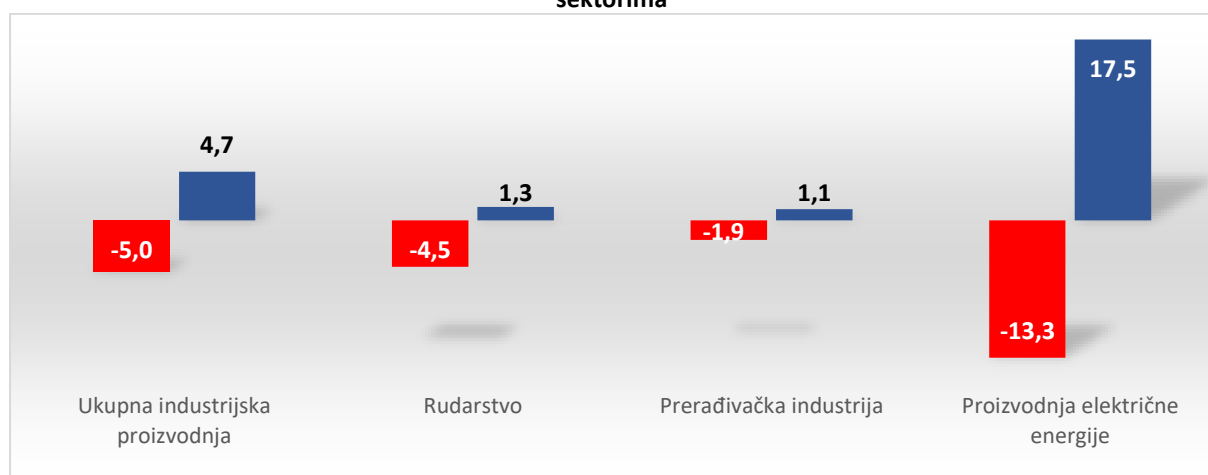
Što se tiče vanjskog sektora, prema raspoloživim podacima o vanjskotrgovinskoj robnoj razmjeni koje proizvodi BHAS u periodu januar-maj 2019. godine došlo je do povećanja ukupne robne razmjene od 4,3%, izvoza i uvoza roba od 1,1% odnosno 6,3%, dok je robni deficit povećan za skoro 15%. Vrijedi istaći da je su vanjskotrgovinski pokazatelji posljednjih mjeseci u pozitivnoj zoni, te se do kraja očekuje njihovo poboljšanje usljed slabljenja baznog efekta iz prethodne godine i stabilizacije poslovnih prilika u glavnim trgovinskim partnerima kao što su zemlje EU.

1. Realni sektor

Kretanje industrijske proizvodnje

Prema preliminarnim podacima BHAS-a za period januar-maj 2019. godine u Bosni i Hercegovini je zabilježen pad fizičkog obima industrijske proizvodnje od 5%. Međutim, ako se posmatraju samo podaci za maj 2019. godine u odnosu na prethodni mjesec, desezonirani indeks industrijske proizvodnje ostvario je rast od 2%.² Iako je ovo smanjenje na nivou perioda djelimično posljedica prilično visoke osnovice iz prethodne godine, ipak je čini se ključni razlog bilo evidentno usporavanje ekonomske aktivnosti u glavnim trgovinskim partnerima kao što Njemačka i Italija. Pregled kretanja industrijske proizvodnje po sektorima u biti se značajnije ne razlikuje od kretanja ukupne industrijske proizvodnje u BiH, pošto je pad proizvodnje zabilježen u okviru svih sektora. Tako je najznačajniji pad proizvodnje zabilježen je u okviru sektora za proizvodnju električne energije i iznosio je preko 13,3% u odnosu na isti period prethodne godine. Pad proizvodnje električne energije ponajviše je posljedica značajnijeg smanjenja proizvodnje u hidroelektranama, dok je pad proizvodnja u termoelektranama bio nešto manje izražen. Ovo slabljenje u proizvodnji električne energije na neki način se odrazilo i na sektor rudarstva u okviru kojeg je došlo do pada proizvodnje od 4,5% u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, u okviru izvozno orijentirane prerađivačke industrije tokom posmatranog perioda došlo je do smanjenja za skoro 2%. Ovaj pad proizvodnje u okviru prerađivačke industrije uzrokovan je usporavanjem ekonomske aktivnosti u glavnim trgovinskim partnerima, odnosno slabljenjem izvozne tražnje. Detaljnijim uvidom u strukturu prerađivačke industrije vidljivo je da su tokom prvih 5 mjeseci 2019. najznačajnija smanjenja proizvodnje zabilježena u okviru izvozno orijentiranih grana kao što su: nafti derivati i koks, tekstilna industrija i u okviru proizvodnje kože i kožnih proizvoda gdje su registrirane dvocifrene stope pada proizvodnje. Pored ovih industrijskih grana smanjenja proizvodnje su zabilježena i u okviru proizvodnje hemikalija i hemijski proizvoda - 8,6%, drvoprerade(osim namještaja) -7,9%, te mašina i opreme od -8,3%. S druge strane, povećanja proizvodnje u okviru prehambene industrije, proizvodnje namještaja, baznih metala i metalnih proizvoda, građevinskog materijala i drugih industrijskih grana nisu bili dovoljni da bi se spriječio pad proizvodnje u okviru prerađivačke industrije odnosno ukupne industrijske proizvodnje u odnosu na prethodnu godinu. Grafički prikaz kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini po sektorima za period januar-maj 2019. godine prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 3. Pregled kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje za period januar-maj 2019. godine po sektorima

Izvor: BHAS

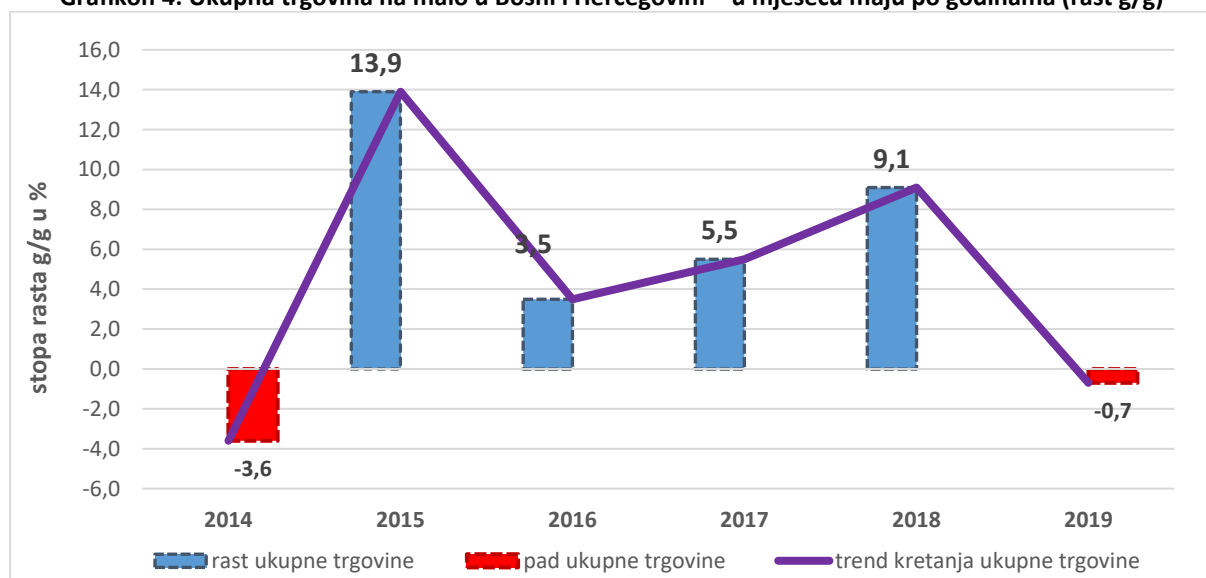
²Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za maj 2019. godine-prethodni podaci“, 25.06.2019. godine.

Maloprodaja

Prema podacima BHAS-a za mjesec maj 2019. godine ukupna trgovina na malo je zabilježila pad realnog rasta prometa od 0,7% (V 2019/V 2018)³. Najveći doprinos ovom padu dala je trgovina motornim gorivima u specijaliziranim prodavnicima gdje je zabilježeno smanjenje od 7,5%, dok je nasuprot tome preostala trgovina na malo u specijaliziranim prodavnicama (dalje u tekstu s.p.) u mjesecu maju 2019. godine ostvarila realni rast od 1,4%.

Promet u trgovini na malo hranom, pićem i duhanskim proizvodima u nespecijaliziranim prodavnicama (dalje u tekstu n.p.) ostvario je rast od 9,9% dok je u isto vrijeme promet u trgovinama na malo hranom, pićem i duhanskim proizvodima u s.p. ostvario pad od 13,7%. U većini kategorija trgovine na malo u s.p. je ostvaren rast sa izuzetkom trgovine na malo ostalom opremom za domaćinstvo u s.p. gdje je zabilježeno smanjenje prometa od 2,4%. U trgovini na malo informacijsko komunikacijskom opremom u s.p. ostvaren je porast od 13,1%, trgovini na malo proizvodima za kulturu i rekreaciju u s.p. rast od 10,8%, trgovini na malo ostalom robom u s.p. rast od 1,7%, te porast u trgovini na malo izvan prodavnica, štandova i tržnica od 8,1%.

Grafikon 4: Ukupna trgovina na malo u Bosni i Hercegovini – u mjesecu maju po godinama (rast g/g)

Izvor: BHAS

Kod trgovine opremom za domaćinstvo promet tekstilom, odjećom, obućom i proizvodima od kože u s.p. je realno porastao za 5,6%, dok je trgovina na malo namještajem, opremom za rasvjetu i električnim aparatima za domaćinstvo u s.p. ostvarila rast od 9%.

Pored navedenih, došlo je i do rasta prometa u apotekama, trgovini na malo medicinskim i kozmetičkim preparatima u s.p. od 6%, trgovini na malo knjigama, novinama, muzičkim i videozapisima u s.p. od 1,8% te do porasta prometa na malo sportskom opremom, igrama i igračkama u s.p. od 16,9% (V 2019/V 2018).

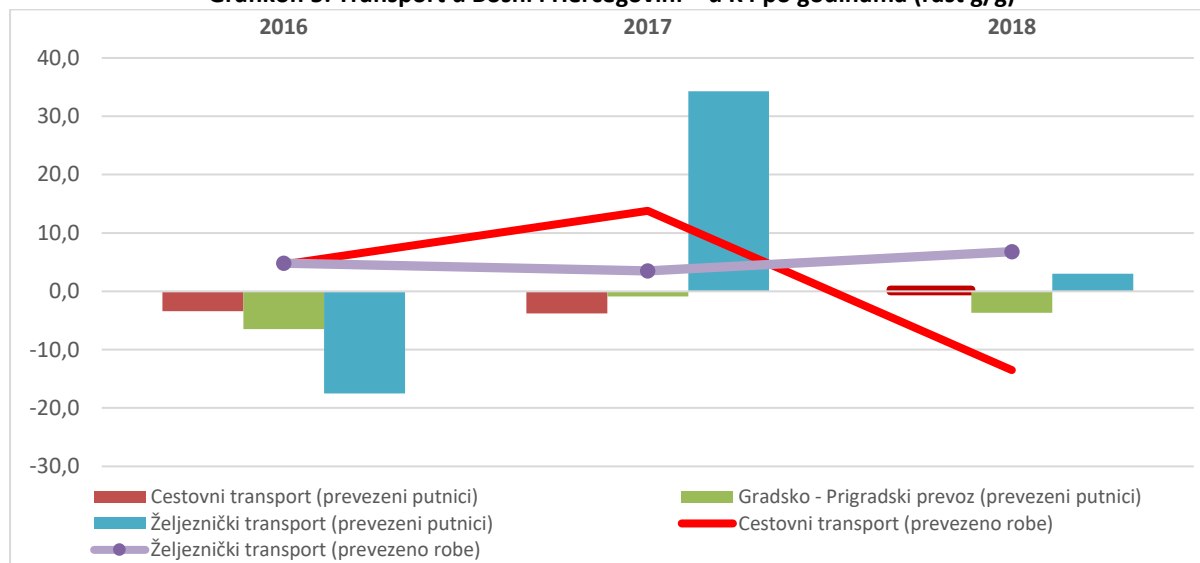
Transport

Zvanični podaci BHAS-a za cestovni, željeznički i vazdušni saobraćaj u Bosni i Hercegovini za K4 2018. godine ukazuju na pad cestovnog prevoza roba od 13,5% u odnosu na isti period prošle godine. U isto vrijeme broj prevezenih putnika u cestovnom prevozu je zabilježio porast od 0,3%, dok je prevoz putnika u gradsko-prigradskom prevozu ostvario smanjenje od 3,7%. Kada se posmatra promet roba i putnika u željezničkom saobraćaju zabilježen je porast opsega prevezene robe od 6,8% kao i porast

³ Izvor podataka: BHAS

prevezenih putnika od 3%. Kod avio saobraćaja je također došlo do porasta prevezenih putnika u K4 2018. godine za 4,2% u odnosu na isti period prošle godine.

Grafikon 5: Transport u Bosni i Hercegovini – u K4 po godinama (rast g/g)

Izvor: BHAS

Kod prometa transporta i skladištenja u Bosni i Hercegovini je zabilježen nominalni rast od 7,5% (K4 2018/K4 2017). Sve djelatnosti u okviru prometa i skladištenja su zabilježile pozitivne stope nominalnog rasta, pa je tako u oblasti kopnenog prevoza i cjevovodnog transporta ostvaren rast od 8,9% , u području skladištenja i pomoćnih djelatnosti u prevozu porast od 3,7%, te rast kod poštanskih i kurirskih djelatnosti od 4,4%.

Tržište rada

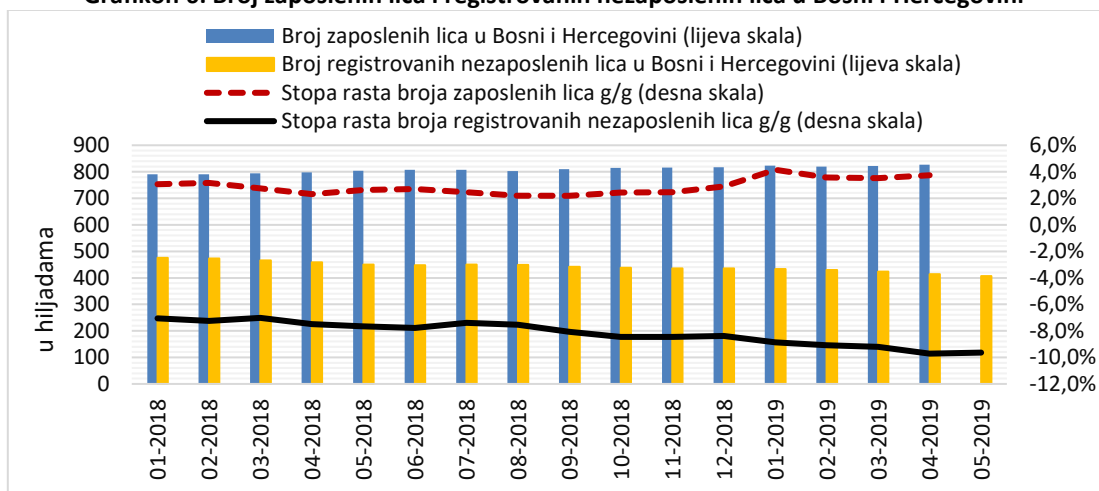
Podatak o broju zaposlenih lica za maj 2019. godine nije objavljen u periodu pripreme Informacije pa se podaci u tekstu odnose na april. Broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini u aprilu 2019. godine veći je za 3,7% u odnosu na april 2018. godine i iznosi 827,1⁴ hiljada. Iako je evidentiran rast broja zaposlenih lica u skoro svim područjima djelatnosti u periodu IV 2019/IV 2018 najveći doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini bio je u području djelatnosti trgovine na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala sa stopom rasta od 4,4% g/g, djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane sa stopom rasta od 8,5% g/g. Iako je u posmatranom periodu najveća stopa rasta broja zaposlenih lica registrovana u području djelatnosti poslovanja nekretninama (19,7% g/g), njihov doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih lica bio je skroman zbog malog udjela.

Prema podacima zavoda za zapošljavanje u Bosni i Hercegovini broj registrovanih nezaposlenih lica u maju 2019. godine iznosio je 406,7 hiljada i manji je za 9,6% u odnosu na maj 2018. godine. Prema podacima Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine u maju 2019. godine je brisano ukupno 20.473 lica sa evidencija službi zapošljavanja od čega je 12.837 lica zaposleno. Stopa registrovane nezaposlenosti u aprilu 2019. godine iznosila je 33,3% i smanjena je za 0,7 p.p. u odnosu na prethodni mjesec.⁵ Podatak o stopi registrovane nezaposlenosti za maj nije objavljen u periodu izrade Informacije kao ni anketna stopa nezaposlenosti za 2019. godinu.

⁴ Privremeni podatak, BHAS.

⁵ Izvor: Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine (Pregled stanja tržišta rada na dan 31. maj 2019. godine).

Grafikon 6: Broj zaposlenih lica i registrovanih nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini

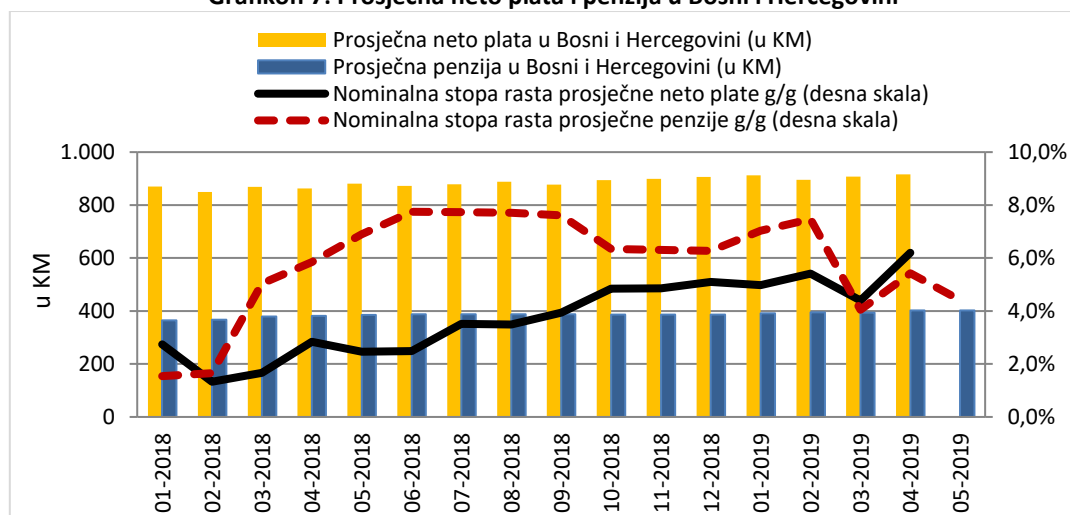

Izvor: BHAS, Federalni zavod za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje Republike Srpske, Zavod za zapošljavanje Brčko Distrikta

Podatak o prosječnoj neto plati za maj nije objavljen u periodu izrade Informacije pa se podaci odnose na april 2019. godine. U Bosni i Hercegovini u aprilu 2019. godine prosječna neto plata nominalno je veća za 6,2% u odnosu na april 2018. godine i iznosi 916 KM. Posmatrajući neto plate prema područjima djelatnosti, najveća nominalna stopa rasta bila je u području djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite (10,2% g/g), trgovine na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala (9,3% g/g), umjetnosti, zabave i rekreacije (9,1% g/g). Najmanja prosječna isplaćena neto plata u aprilu 2019. godine bila je u djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (560 KM), a najveća prosječna isplaćena neto plata bila je u području finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1.609 KM).

U maju 2019. godine ukupan broj penzionera u Bosni i Hercegovini veći je za 1,4% u odnosu na maj 2018. godine i iznosi 680,7 hiljada.⁶ Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini u posmatranom mjesecu nominalno je uvećana 4,4% u odnosu na maj 2018. godine i iznosi 402⁷ KM. Najniže penzije u oba entiteta Bosne i Hercegovine u maju 2019. godine nisu se mijenjale u odnosu na prethodni mjesec i iznose 371,8 KM u Federaciji Bosne i Hercegovine i 191,9 KM u Republici Srpskoj.

Grafikon 7: Prosječna neto plata i penzija u Bosni i Hercegovini

Izvor: BHAS, Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje, Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske

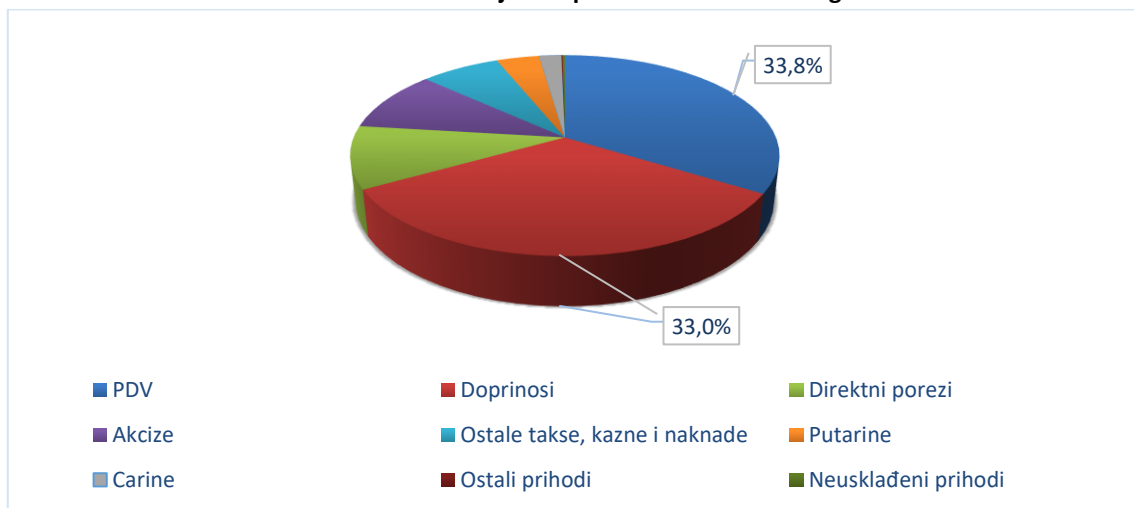
⁶ Broj penzionera u Bosni i Hercegovini u analizi predstavlja zbir penzionera koji primaju penzije od Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje i Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske bez obzira na mjesto prebivališta.

⁷ Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini je izračunata na osnovu prosječnih mjesečnih penzija ponderisanih udjelom ukupnog broja penzionera u svakom od entiteta u ukupnom broju penzionera.

2. Javne finansije

U periodu januar - maj 2019. godine, u Bosni i Hercegovini je ukupno prikupljeno oko 6,4 milijarde KM prihoda od poreza, doprinosa i drugih prihoda iz nadležnosti entitetskih poreskih uprava i Uprave za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu UIO). Navedeni prihodi, u poređenju sa istim periodom prethodne godine, viši su za 5,9%.

Grafikon 8: Struktura javnih prihoda u Bosni i Hercegovini

Izvor: UIO Bosne i Hercegovine i entitetske poreske uprave

Sa grafikona iznad jasno se može vidjeti da u strukturi javnih prihoda najviše učestvuju prihodi od poreza na dodatu vrijednost (dalje u tekstu PDV) i prihodi od socijalnih doprinosa, koji zajedno čine oko 67% javnih prihoda Bosne i Hercegovine.

Indirektni porezi u BiH

Indirektni porezi. U prvih pet mjeseci posmatrane godine, ukupno naplaćeni prihodi od indirektnih poreza (bruto prihodi) su iznosili oko 3,2 milijarde KM, što je u poređenju sa istim periodom prethodne godine, više za 9,0%. U istom periodu, povrati sa jedinstvenog računa UIO su rasli stopom od 12,7% g/g. Njihovo povećanje, uticalo je na kretanje neto prihoda od indirektnih poreza, koji su na kraju posmatranog perioda iznosili oko 2,6 milijarde KM. Neto prihodi od indirektnih poreza, su u poređenju sa istim periodom prethodne godine, uvećani za 8,2%.

Svi prihodi od indirektnih doprinosa pozitivno su doprinijeli rastu neto prihoda od indirektnih poreza, a najviše prihodi od PDV-a (4,1 p.p.), akcize (2,3 p.p.) i putarine (1,1 p.p.).

Tabela 1: Naplata prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u %, ako nije drugačije naznačeno)

	struktura	jan-maj 2018	jan-maj 2019	mar 19	apr 19	maj 19
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	9,3	9,0	9,2	13,4	10,0
Povrati	19,4	9,9	12,7	6,6	20,0	21,2
Neto prihodi - prikupljeno	80,6	9,1	8,2	9,9	12,0	7,3
PDV	48,9	7,1	6,8	9,4	10,9	4,5
Carine	3,8	8,0	8,4	9,4	16,6	3,6
Akcize	19,6	2,6	9,7	13,6	4,9	28,3
Putarine	7,7	58,3	12,5	13,4	5,7	-0,2
Ostali prihodi	0,2	3,8	5,6	17,8	11,0	4,9
Neusklađeni prihodi	0,4	-15,2	43,1	-	-	-

Izvor: UIO Bosne i Hercegovine

PDV. Naplaćeni neto prihodi od PDV-a, na kraju perioda januar - maj 2019. godine su iznosili oko 1,6 milijardu KM, i u poređenju sa istim periodom prethodne godine viši su za 6,8%.

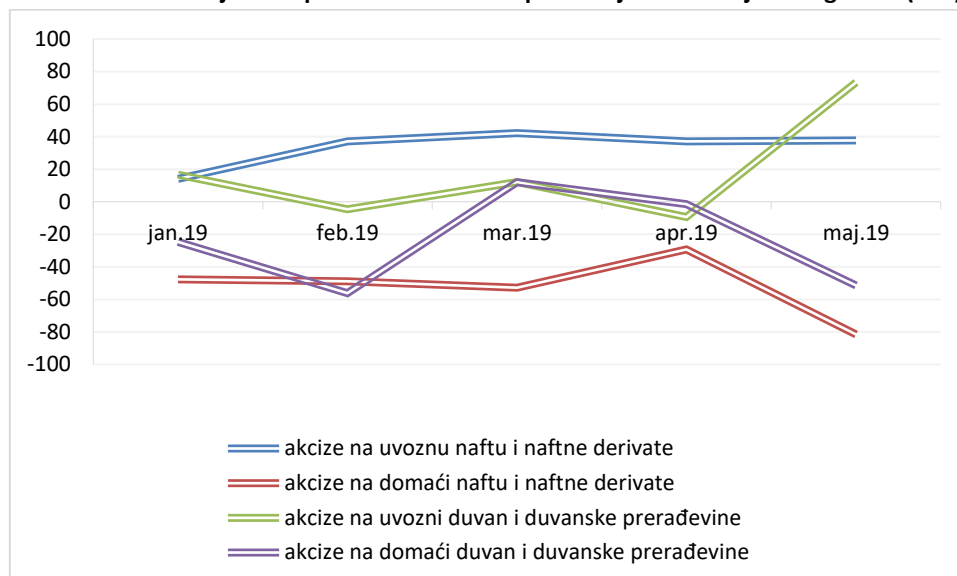
Naplaćeni prihodi od PDV-a pri uvozu roba veći su za 8,1% g/g, dok su naplaćeni prihodi od PDV-a po osnovu prometa domaćih roba i usluga veći za 8,6% g/g.

Akcize. Tokom perioda januar - maj 2019. godine, ukupno je naplaćeno oko 628 miliona KM neto prihoda od akciza. Prihodi od akciza, a u poređenju sa istim periodom prethodne godine zabilježila su povećanje od 9,7% g/g.

U istom periodu, zabilježen je značajan rast neto prihoda od akciza na uvozne proizvode 22,1% g/g, kao rezultat rasta od 55,1% u maju mjesecu posmatrane godine. Posmatrajući uvozne akcize po vrstama proizvoda, značajan rast je zabilježen kod akciza na duvan i duvanske prerađevine (19,2% g/g), kao rezultat njihovog povećanja od čak 73,3% u maju mjesecu. Takođe, treba istaći i značajan rast prihoda od akciza na uvoz nafte i naftnih derivata od 33,6% g/g.

Naplaćeni neto prihodi od akciza na domaće proizvode, tokom posmatranog perioda, bilježe smanjenje od 36,7% g/g, najvećim dijelom zbog smanjenja ostavrenog tokom maja mjeseca koje je iznosilo 62%. Smanjenje prihoda od akciza na domaće proizvode zabilježeni su i kod nafte i naftnih derivata (57,5% g/g), ali i kod duvana i duvanskih prerađevina (28,2% g/g).

Grafikon 9: Kretanje neto prihoda od akciza u periodu januar - maj 2019. godine (u %)

Izvor: UIO Bosne i Hercegovine

Carine. Za prvih pet mjeseci naplaćeni neto prihodi od carina su iznosili oko 122 miliona KM, i u poređenju sa istim periodom prethodne godine u porastu su za 8,4%.

Putarine. Naplaćeni neto prihodi od putarina, na kraju perioda januar - maj su iznosili oko 247 miliona KM, i u poređenju sa istim periodom prethodne godine veći su za 12,5%. Prihodi od putarina iz cijene uvozne nafte i naftnih derivata su ostvarili povećanje (43,4% g/g), dok su prihodi od putarina iz cijene domaće nafte i naftnih derivata smanjeni (64,0% g/g).

Raspoređeni prihodi. Raspoloživi prihodi za raspodjelu u periodu januar - maj 2019. godine su iznosili oko 3,2 milijarde KM. Nakon izdvajanja sredstava za izgradnju autoputeva i izgradnju i rekonstrukciju drugih puteva u BiH (0,25 KM) u iznosu od oko 151,0 milion KM, minimalne rezerve u iznosu od oko 626,3 miliona KM i sredstava za finansiranje institucija BiH u iznosu od oko 306,4 milion KM, UIO, je izvršila raspored preostalih sredstava u iznosu od oko 2,1 milijardu KM korisnicima. Od tog iznosa

Federaciji Bosne i Hercegovine je doznačeno ukupno oko 1,3 milijardi KM, Republici Srpskoj oko 675,4 miliona KM i Brčko Distriktu oko 74,5 miliona KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine raspoređena sredstva sa jedinstvenog računa UiO za servis vanjskog duga su manja za 12,6%, dok su raspoređena sredstva korisnicima, nakon servisiranja obaveza vanjskog duga uvećana za 14,9%.

Tabela 2: Raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u %, ako nije drugačije naznačeno)

	<i>struktura</i>	<i>jan-maj 2018</i>	<i>jan-maj 2019</i>	<i>mar 19</i>	<i>apr 19</i>	<i>maj 19</i>
<i>Raspoloživo za raspodjelu</i>	100,0	9,6	8,3	9,5	11,8	8,9
<i>Minimalne rezerve</i>	20,2	26,0	-0,1	-8,7	-8,1	-2,1
<i>Budžeti</i>	79,8	5,7	10,7	15,2	17,6	12,5
<i>Servisiranje vanjskog duga</i>	9,8	11,6	-12,6	-9,5	-40,9	10,9
<i>FBiH</i>	6,3	10,7	-14,2	-11,7	-41,3	9,0
<i>RS</i>	3,4	12,3	-10,6	-9,0	-40,1	16,2
<i>BD</i>	0,1	81,0	40,1	50,1	-64,3	0,0
<i>Raspodjeljeno nakon servisiranja</i>	70,0	4,7	14,9	23,7	29,8	12,8
<i>Institucije BiH</i>	9,6	0,0	0,0	-4,4	4,8	0,0
<i>FBiH</i>	38,6	6,7	17,6	29,8	35,3	14,9
<i>RS</i>	19,5	3,6	19,2	35,4	35,9	15,7
<i>BD</i>	2,3	5,9	8,3	9,2	16,7	11,7

Izvor: UIO Bosne i Hercegovine

Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH

U prvih pet mjeseci 2019. godine, entitetske poreske uprave zajedno su prikupile oko 3,2 milijarde KM prihoda iz svojih nadležnosti. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, navedeni prihodi su veći za 3,0%. Rezultat ovako niske stope rasta prvenstveno leži u smanjenju prihoda od direktnih poreza, a posebno smanjena prihoda od poreza na dohodak kod obje poreske uprave, ali i zbog smanjenja ostalih prihoda.

Tabela 3: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i kazni

Naziv prihoda	FBiH jan-maj			RS jan-maj			BiH jan-maj		
	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %
	2018	2019		2018	2019		2018	2019	
Direktni porezi	457,5	411,6	-10,0	243,5	236,2	-3,0	701,0	647,8	-7,6
Porez na dohodak	183,3	176,4	-3,8	103,4	82,3	-20,4	286,7	258,7	-9,8
Porez na dobit	197,3	186,1	-5,7	125,0	138,6	10,8	322,3	324,7	0,7
Porezi građana	76,4	48,8	-36,1	15,1	15,1	1,8	91,4	64,1	-29,9
Ostali porezi	0,6	0,3	-52,6	0,0	0,0	0,0	0,6	0,3	-52,6
Takse, kazne i naknade	306,7	293,0	-4,5	166,2	164,6	-1,0	473,0	457,6	-3,3
Doprinosi	1.372,7	1.491,2	8,6	589,6	634,7	7,7	1.962,3	2.125,9	8,3
PIO	762,1	831,3	9,1	334,7	359,0	7,3	1.096,8	1.190,3	8,5
Zdravstvo	547,0	590,9	8,0	210,7	228,4	8,4	757,7	819,3	8,1
Nezaposleni	63,6	69,0	8,5	13,8	14,9	8,0	77,4	83,9	8,4
Dječija zaštita	0,0	0,0	-	28,3	30,3	7,4	28,3	30,3	7,4
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	2,2	2,1	-1,2	2,2	2,1	-1,2
UKUPNO	2.137,0	2.195,7	2,7	999,3	1.035,5	3,6	3.136,3	3.231,2	3,0

Izvor: entitetske poreske uprave

Doprinosi. Prihodi od socijalnih doprinosa, kao najveća kategorija prihoda, iz nadležnosti poreskih uprava, na kraju posmatranog perioda, dostigli su iznos od oko 2,1 milijardu KM. U poređenju sa istim

periodom prethodne godine, zabilježili su povećanje od 8,3%. Kako su se kretale pojedine kategorije prihoda od doprinosa, može se vidjeti iz tabele iznad.

Direktni porezi. Prihodi od direktnih poreza na kraju posmatranog perioda su iznosili oko 648 miliona KM, i manji su za 7,6% g/g. Ovi prihodi su, najvećim dijelom, smanjeni zbog smanjenja prihoda od poreza na dohodak u obje entitetske poreske uprave. Prihodi od poreza na dobit, tokom posmatranog perioda, ponovo bilježe pozitivnu stopu rasta, iako skromnu.

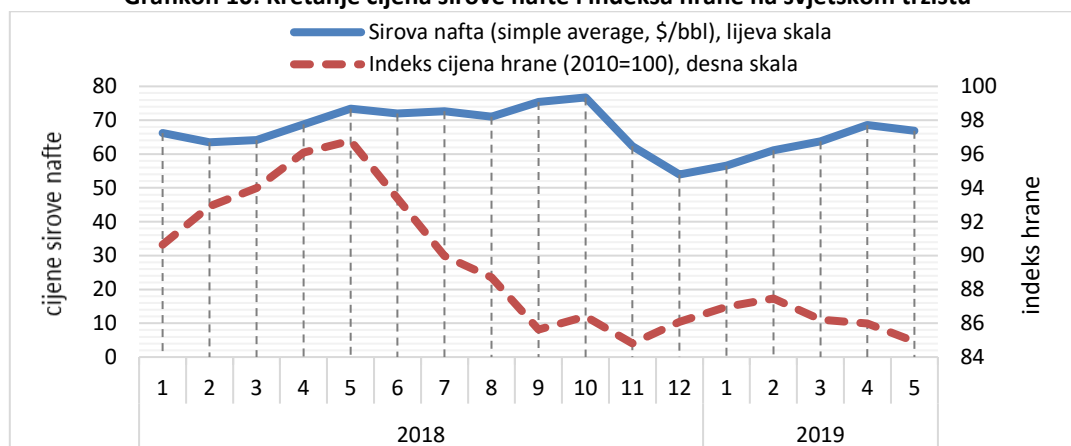
Ostali prihodi. Ova kategorija prihoda, koju čine prihodi po osnovu raznih taksi, kazni i naknada i dalje nastavlja da se smanjuje. Tako je, na kraju posmatranog perioda ova kategorija prihoda smanjena za 3,3% g/g, čime je dostigla iznos od oko 458 miliona KM. Najznačajnija kategorija ostalih prihoda jesu takse i naknade, koje su, tokom posmatranog perioda, smanjeni za 2,7% g/g. Takse i naknade u ostalim prihodima učestvuju sa preko 90% prihoda, a u ukupnom prihodima poreskih uprava sa 12,6%. Najviše naplaćenih prihoda je bilo po osnovu sudskih taksi i različitih komunalnih taksi. A što se tiče naknada, najviše prihoda je naplaćeno po osnovu naknada za vode, naknada za korištenje puteva i slično.

3. Cijene, monetarni i finansijski sektor

Cijene

Cijena sirove nafte na svjetskom tržištu energenata u maju 2019. godine iznosi 66,8 \$/barelu i manja je u odnosu na april 2,5%. U poređenju sa majem 2018. godine cijena sirove nafte je manja za 9%. Indeks cijena hrane na svjetskom tržištu bio je manji u poređenju sa majem 2018. godine za -12,3%.

Grafikon 10: Kretanje cijena sirove nafte i indeksa hrane na svjetskom tržištu

Izvor: Svjetska banka

Inflacija u Bosni i Hercegovini mjerena indeksom potrošačkih cijena u periodu I-V 2019/I-V 2018 iznosila je 0,9%, a u maju 2019. godine u poređenju sa istim mjesecom prethodne godine iznosi 0,8%. U periodu I-V 2019. godine najveći rast cijena bio je odjeljcima alkoholnih pića i duvana, stanovanja, vode, el. energije, plina i dr. energenata i prevoza.

U odjeljku alkoholnih pića i duvana registrovan je rast cijena od 4,2% u periodu I-V 2019/I-V 2018. Navedeni rast cijena najviše je rezultat povećanja akciza na cigarete i duvan na početku 2019. godine (harmonizacija akcizne politike na cigarete i duvan u Bosni i Hercegovini sa zakonodavstvom Evropske

unije).⁸ U odjeljku stanovanja, vode, el. energije, plina i dr. energenata u posmatranom periodu cijene su uvećane 3% najviše zbog međugodišnjeg rasta cijena tečnih i čvrstih goriva, kao i najamnina za stanovanje. U odjeljku prevoza cijene su u posmatranom periodu uvećane za 3,5%.

Rast inflacije u Bosni i Hercegovini u periodu I-V 2019/I-V 2018 djelimično je usporena nižim cijena u odjeljcima odjeće i obuće, namještaja, kućnih uređaja i redovnog održavanja kuće, komunikacija, ostalih dobara i usluga.

Tabela 4: Indeks potrošačkih cijena u Bosni i Hercegovini

Odjeljak	I 2019	II 2019	III 2019	IV 2019	V 2019	I-V 2019
	I 2018	II 2018	III 2018	IV 2018	V 2018	I-V 2018
00 Ukupan indeks	101,5	100,9	100,7	100,8	100,8	100,9
01 Hrana i bezalkoholna pića	100,8	101,3	100,9	101,1	101,6	101,1
02 Alkoholna pića i duvan	105,1	105,0	103,7	103,9	103,6	104,2
03 Odjeća i obuća	89,0	89,6	89,4	89,5	89,1	89,3
04 Stanovanje, voda, el. energija, plin i dr. energenti	103,4	102,6	102,6	102,9	103,4	103,0
05 Namještaj, kućni uređaji i redovno održavanje kuće	99,4	99,8	99,6	99,9	99,7	99,7
06 Zdravstvo	102,3	102,3	102,2	101,9	101,2	102,0
07 Prevoz	108,4	102,6	102,7	102,6	101,5	103,5
08 Komunikacije	99,5	99,5	99,3	99,2	99,0	99,3
09 Rekreacija i kultura	101,3	101,2	101,0	101,2	101,3	101,2
10 Obrazovanje	100,6	100,6	100,6	100,7	100,7	100,6
11 Restorani i hoteli	100,7	100,5	100,7	100,7	100,7	100,7
12 Ostala dobra i usluge	99,1	99,0	99,1	99,0	99,7	99,2

Izvor: BHAS

Monetarni sektor

Prema podacima Centralne banke Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu CBBiH) ukupna novčana masa (u daljem tekstu M2) u maju 2019. godine uvećana je za 8,4% u odnosu na maj 2018. godine i iznosi 24,8 mlrd. KM. Većina komponenti M2 je uvećana u posmatranom poređenju. Najveću stopu rasta imali su ostali depoziti u stranoj valuti (30,9% g/g), ali je navedeni rast rezultat promjene metodologije monetarnog i finansijskog sektora.⁹ Zbog toga je istovremeno došlo do smanjenja ostalih depozita u domaćoj valuti (-33,5% g/g).

Iako su prenosivi depoziti u stranoj valuti kao komponenta kvazi novca, imali visoku stopu rasta (tabela ispod), njihov doprinos rastu M2 bio je nešto manji (1,9 p.p.) zbog manjeg udjela. U okviru

⁸ Minimalna akciza za pakovanje cigareta od 20 komada iznosi 2,86 KM, a specifična akciza 1,65 KM za isto pakovanje. Akciza na duvan za pušenje utvrđuje se u visini od 80% minimalne akcize na cigarete utvrđene u članu 3. stav (3) ove odluke iskazane za 1000 komada cigareta i iznosi 114,40 KM po kilogramu. Izvor: Odluka o utvrđivanju specifične i minimalne akcize na cigarete i iznos akcize na duvan za pušenje za 2019. godinu.

⁹ Centralna banka Bosne i Hercegovine je napravila metodološke izmjene vezano za statistiku monetarnog i finansijskog sektora, a u vezi s klasifikacijom finansijskih instrumenata s deviznom klauzulom. Na ovaj način je obavljeno važno usklađivanje s međunarodnim standardima, te tako poboljšana kvaliteta i međunarodna uporedivost podataka. Novi Priručnik i Vodič za kompilaciju monetarne i finansijske statistike Međunarodnog monetarnog fonda iz 2016. godine, kao i Evropski statistički standardi (ESA 2010), propisuju da se instrumenti s valutnom klauzulom trebaju klasifikovati kao instrumenti u stranoj valuti. U skladu s tim je, počevši od januarskih podataka 2019. godine, napravljena reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredita, vrijednosnih papira, depozita) originalno iskazanih u KM, a koji imaju valutnu klauzulu, s pozicija domaće valute u pozicije strane valute. Izvor: Centralna banka Bosne i Hercegovine.

transakcijskog novca prenosivi depoziti u domaćoj valuti imali su doprinos rastu M2 sa 3 p.p, a gotovina izvan banaka je dala doprinos rastu M2 od 1,8 p.p.

Tabela 5: Novčana masa u maju 2019. godine i stope rasta V 2019/V 2018

Opis	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Transkacijski novac (M1)	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti	Kvazi novac (QM)	Ukupna novčana masa (M2)
	1	2	3=1+2	4	5	6	7=4+5+6	8=3+7
Stanje u mil. KM	4.101,6	8.119,4	12.221,0	2.746,4	2.349,6	7.438,5	12.534,6	24.755,6
Stopa rasta g/g	11,4%	9,4%	10,1%	-33,5%	22,9%	30,9%	6,9%	8,4%

Izvor: CBBiH

Rezervni novac (u daljem tekstu M0) u maju 2019. godine uvećan je za 9,2% g/g u odnosu na maj 2018. godine i iznosi 10,5 mlrd. KM. U tabeli ispod može se primjetiti da su sve komponente M0 uvećane i imale doprinos rastu M0. Međutim, najveći doprinos rastu M0 dala je gotovina izvan monetarnih vlasti sa 4,5 p.p. a potom depoziti banaka kod monetarnih vlasti sa 4,2 p.p. Ovo su ujedno najveće komponente M0. Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti su imali najveću stopu rasta ali je njihov doprinos bio rastu bio skroman (0,5 p.p.) zbog malog udjela u M0 (1,4%).

Tabela 6: Rezervni novac u maju 2019. godine i stope rasta V 2019/V 2018

Opis	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Rezervni novac (M0)
	1	2	3	4=1+2+3
Stanje u mil. KM	4.882,6	5.478,2	148,8	10.509,6
Stopa rasta g/g	9,7%	7,9%	52,2%	9,2%

Izvor: CBBiH

U maju 2019. godine prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH uvećan je za 6,3% u odnosu na maj 2018. godine i iznose 5,5 mlrd. KM. Prosječna stopa obavezne¹⁰ rezerve nije se mijenjala i iznosila je 10,0%, a implicitna¹¹ stopa obavezne rezerve iznosila je 21,8%.

Upravno vijeće CBBiH je 27.3.2019. godine usvojilo Odluku o izmjeni stope naknade na višak iznad obavezne rezerve. Novom Odlukom, stopa naknade na višak iznad obavezne rezerve je izjednačena s depozitnom stopom Evropske centralne banke. Time je stopa naknade na višak iznad obavezne rezerve promijenjena s dosadašnjih -20 baznih poena, na -40 baznih poena. Stopa naknade na obaveznu rezervu je ostala nepromijenjena. Nova politika naknade na sredstva na računu rezervi kod CBBiH biće primjenjivana od 1.5.2019. godine (Izvor: CBBiH).

¹⁰ Prosječna stopa obavezne rezerve = Prosječne obavezne rezerve/ osnovica za obračun obavezne rezerve.

¹¹ Implicitna stopa obavezne rezerve = Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH/osnovica za obračun obaveznih rezervi.

Tabela 7: Prosječne obavezne rezerve u maju 2019. godine i stope rasta V 2019/V 2018

Opis	Osnovica za obračun obavezne rezerve	Prosječne obavezne rezerve	Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH	Višak iznad obavezne rezerve	Prosječna stopa obavezne rezerve	Implicitna stopa obavezne rezerve
	1	2	3	4=3-2	5=2/1	6=3/1
Stanje u mil. KM	25.333,6	2.533,4	5.511,7	2.978,3	10,0%	21,8%
Stopa rasta g/g	9,7%	9,7%	6,3%	3,6%	-	-

Izvor: CBBiH

U maju 2019. godine bruto devizne rezerve su uvećane za 8,1% u odnosu na maj 2018. godine i iznose 11,9 mlrd. KM. U okviru deviznih rezervi najveću stopu rasta u posmatranom poređenju imali su depoziti kod nerezidentnih banaka (21,2% g/g), a potom strana valuta u trezoru CBBiH (19,9% g/g). Najveća komponenta bruto deviznih rezervi (investicije u vrijednosne papire) uvećana je stopom od 3,9% g/g. Udio investicija u vrijednosne papire u bruto deviznim rezervama u maju 2019. godine iznosi 71,2%, depozita kod nerezidentnih banaka 24,4%, a strane valute u trezoru CBBiH 2,5%.

Tabela 8: Struktura bruto deviznih rezervi u maju 2019. godine

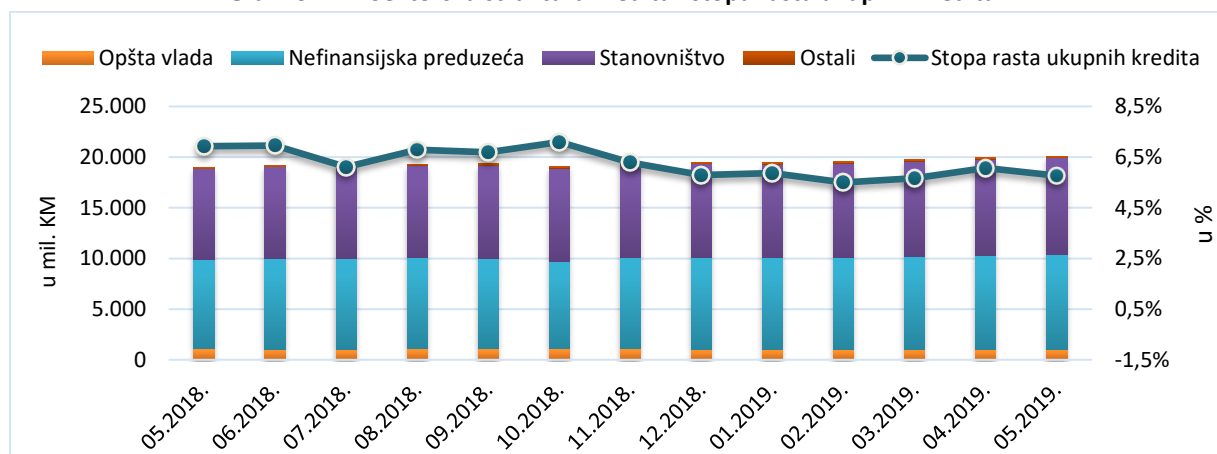
Opis	Zlato	Držanje SDR	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	Ukupno
	1	2	3	4	5	6	7=1+...+6
Stanje u mil. KM	219,5	0,5	294,7	2.900,1	0,0	8.450,7	11.865,6
Stopa rasta g/g	5,3%	-73,7%	19,9%	21,2%	-	3,9%	8,1%

Izvor: CBBiH

Bankarski sektor

U mjesecu maju 2019. godine, ukupni krediti su uz stopu rasta od 5,8% g/g dostigli 20,1 mlrd. KM. U okviru toga, krediti stanovništvu su uz stopu rasta od 7,4% g/g dostigli 9,6 mlrd. KM. Krediti nefinansijskim preduzećima, kao drugi po veličini su sa stopom rasta od 4,8% g/g dostigli 9,3 mlrd. KM dok su treći po veličini bili krediti opštoj vladi sa negativnom stopom rasta od 0,9% g/g i dostignutim iznosom od 1 mlrd. KM.

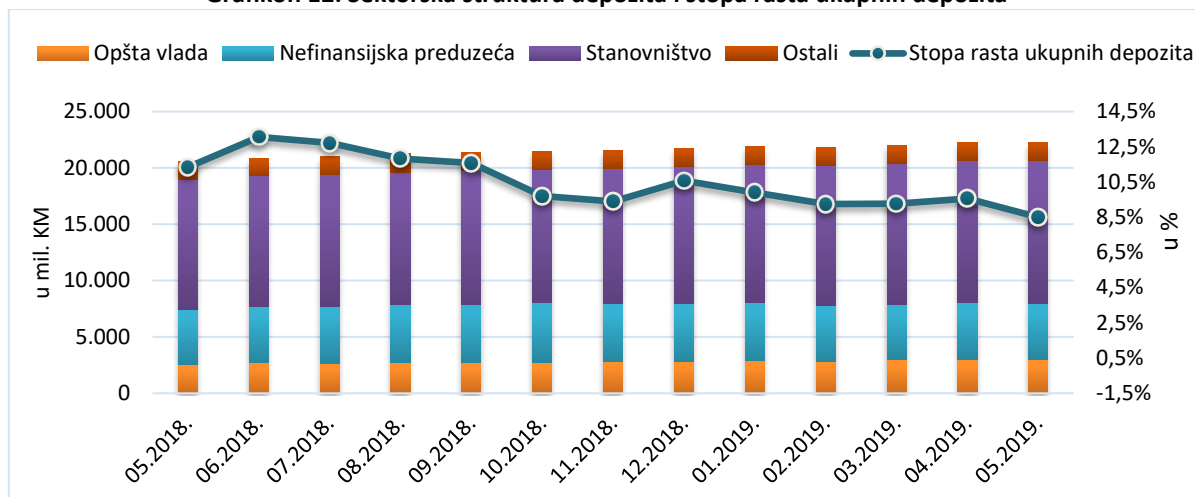
Grafikon 11: Sektorska struktura kredita i stopa rasta ukupnih kredita

Izvor: CBBiH

U mjesecu maju 2019. god. ukupni depoziti su sa stopom rasta 8,5% g/g dostigli 22,3 mlrd. KM. Depoziti stanovništvu su sa stopom rasta 9,4% g/g dostigli iznos od 12,7 mlrd. KM. Depoziti nefinansijskim preduzećima, kao drugi po veličini su sa stopom rasta od 2,5% g/g dostigli 5 mlrd. KM dok su treći po veličini, uz najveću stopu rasta od 18,7% g/g i dostignutih 3 mlrd. KM bili depoziti opšte vlade.

Grafikon 12: Sektorska struktura depozita i stopa rasta ukupnih depozita

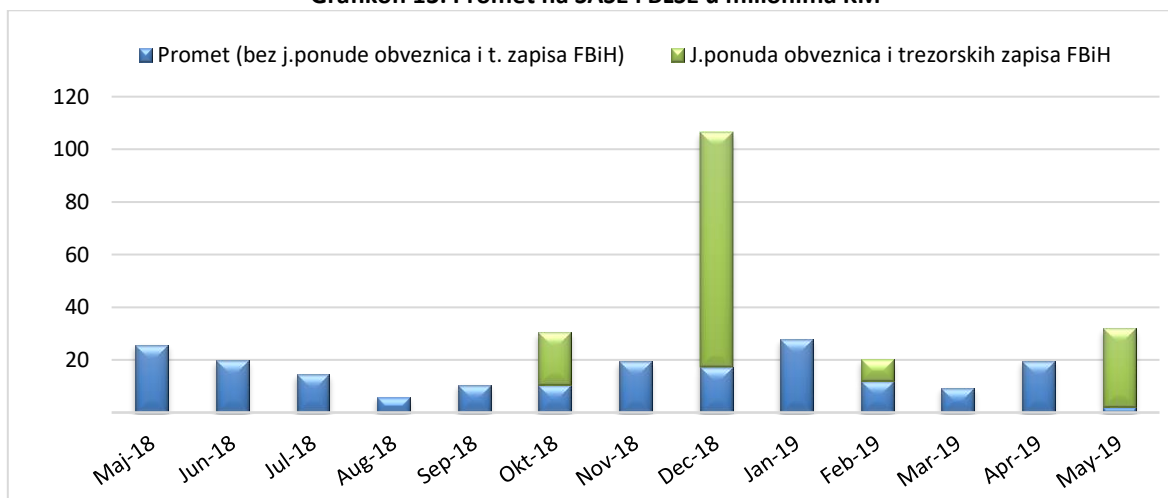

Izvor: CBBiH

Berze u BiH

Promet na Sarajevskoj berzi (u daljem tekstu SASE) u mjesecu maju 2019. godine je dostigao 32 mil. KM i time ostvario 43% učešća u ukupnom prometu na berzama u Bosni i Hercegovini. U mjesecu maju je održana 20. aukcija obveznica Federacije Bosne i Hercegovine i za emitenta je prikupljeno 30 mil. KM. Promet na SASE je 25% veći u odnosu na promet u mjesecu maju prošle godine.

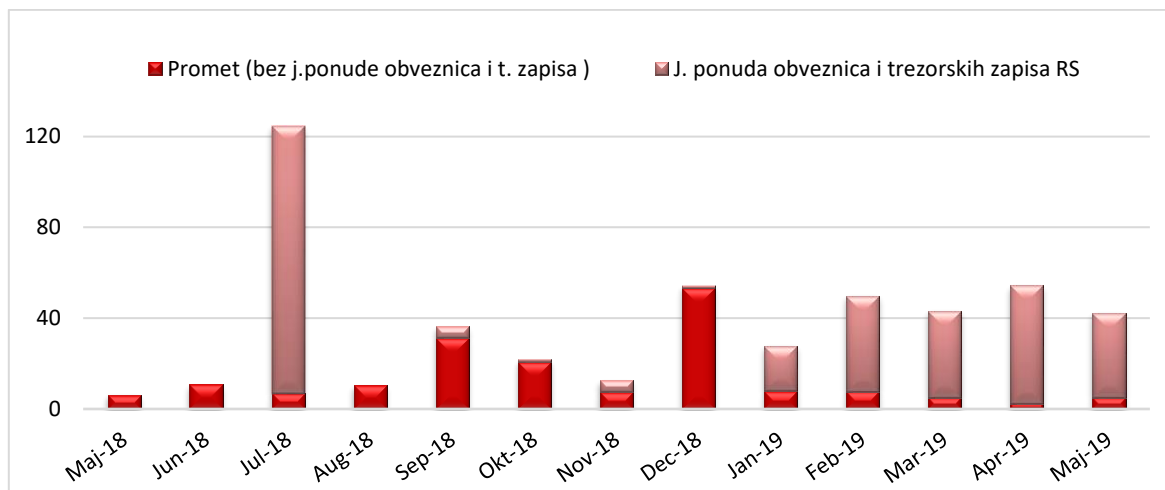
Grafikon 13: Promet na SASE i BLSE u milionima KM

Izvor: SASE i BLSE

Promet na Banjalučkoj berzi (u daljem tekstu BLSE) u mjesecu maju 2019. godine je dostigao 42,3 mil. KM i ostvario 57% ukupnog prometa na berzama u Bosni i Hercegovini. Putem javne ponude prodane su obveznice Republika Srpska 3,5% 22/05/26 u vrijednosti od 37,2 mil. KM. Promet na BLSE u maju 2019. godine je bio sedam puta veći u odnosu na promet u mjesecu maju prošle godine.

Grafikon 14: Promet na BLSE u milionima KM

Izvor: BLSE

Ukupan promet na SASE i BLSE je iznosio 74,3 mil. KM i veći je 2,3 puta od ukupnog prometa u istom periodu prošlog godini.

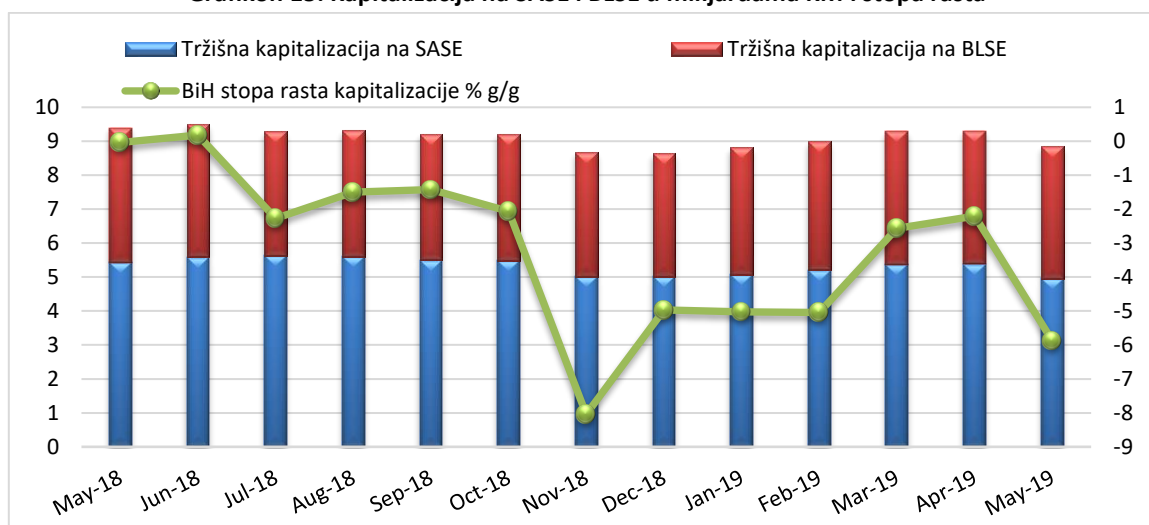
Tabela 9: Promet (u KM) na SASE i BLSE

Godina	SASE	BLSE	UKUPNO
Maj-17	78.034.828	79.305.587	157.340.416
Maj-18	25.584.769	6.150.975	31.735.744
Maj-19	31.971.971	42.328.670	74.300.641

Izvor: SASE i BLSE

Ukupna kapitalizacija na SASE na kraju mjeseca maja 2019. godine je iznosila 4,9 mlrd. KM i uz negativnu stopu rasta od 8,8% g/g ostvarila je učešće u ukupnoj kapitalizaciji 56%. Ukupna kapitalizacija na BLSE je dostigla 3,9 mlrd. KM, imala je negativnu stopu rasta od 1,8% g/g te je ostvarila učešće od 44% u ukupnoj kapitalizaciji na SASE i BLSE. Na kraju mjeseca maja 2019. godine ukupna kapitalizacija je iznosila 8,8 mlrd. KM i imala je negativnu stopu rasta od 5,9% g/g.

Grafikon 15: Kapitalizacija na SASE i BLSE u milijardama KM i stopa rasta

Izvor: SASE i BLSE

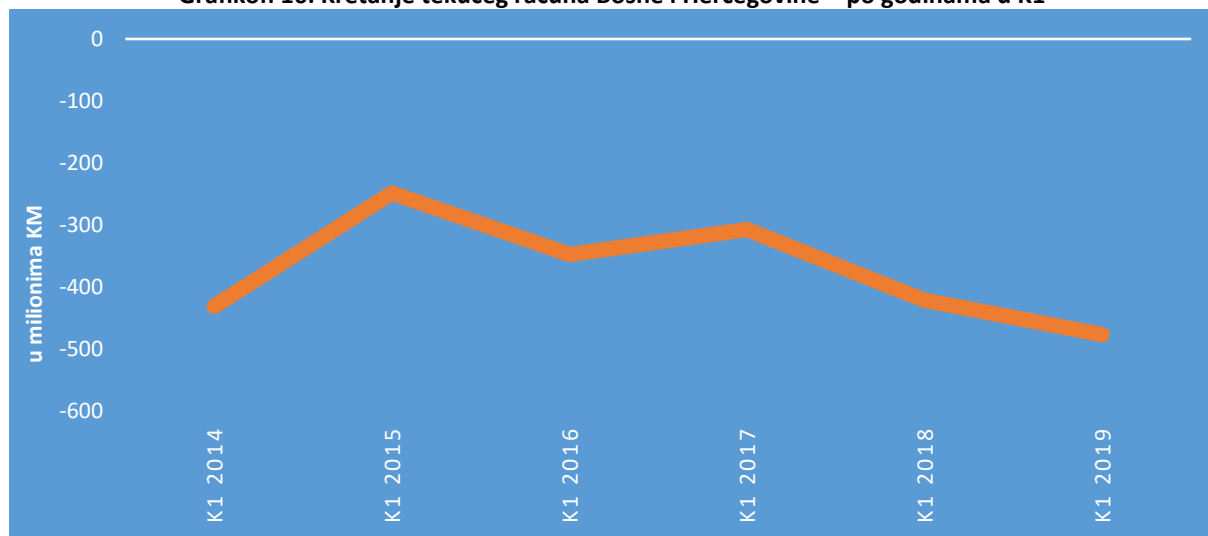
4. Vanjski sektor

Platni bilans Bosne i Hercegovine

Deficit tekućeg računa u K1 2019. godine zabilježio je porast od 13% u odnosu na isti period prošle godine¹². Iskazano u nominalnom iznosu deficit TR je iznosio 477 miliona KM (K1 2019) dok je prethodne godine u istom periodu bio 422 miliona KM.

Prema dostupnim podacima CBBiH deficit vanjskotrgovinske razmjene, u posmatranom periodu, je povećan za 10,8%. Do ovog rasta je došlo usljed porasta uvoza (roba i usluga) od 4,6% i rasta izvoza od 2%.

Grafikon 16: Kretanje tekućeg računa Bosne i Hercegovine – po godinama u K1

Izvor: CBBiH

Tekući neto prilivi novca iz inostranstva zabilježili su rast od 9,7% kao rezultat porasta tekućih priliva (6,4%) i smanjenja odliva novca u inostranstvo (1,6%).

Kod tekućih priliva novca iz inostranstva došlo je do povećanja priliva novca kod domaćinstava koji su u K1 2019 iznosili 1,154 milijardi KM dok su prethodne godine u istom periodu iznosili 1,083 miliona KM (rast od 6,6%). Ovom rastu priliva kod domaćinstava najviše su doprinjeli porast doznaka građana iz inostranstva koje su u K1 2019 iznosile 619 miliona KM dok su godinu ranije bile 586 miliona KM (rast od 5,6%) te rast kompenzacija zaposlenih BH rezidenata u inostranstvu od 22,1% (u K1 2019 su iznosile 253 miliona KM dok su godinu ranije zabilježile 207 miliona KM). U kategorijama doznaka socijalnih beneficija iz inostranstva i ostalih tekućih transfera iz inostranstva je zabilježeno smanjenje iznosilo 0,3% odnosno 36% (g/g).

Neto odlivi prema inostranstvu (kao što je već navedeno) su u posmatranom periodu smanjeni ponajviše zbog manjih odliva prema domaćinstvima (u K1 2019. godine su iznosili 34 miliona KM dok su godinu ranije u istom periodu iznosili 37 miliona KM) te zbog manjih odliva prema finansijskom sektoru (u K1 2019. godine nisu zabilježeni odlivi dok su godinu ranije iznosili 44 miliona KM).

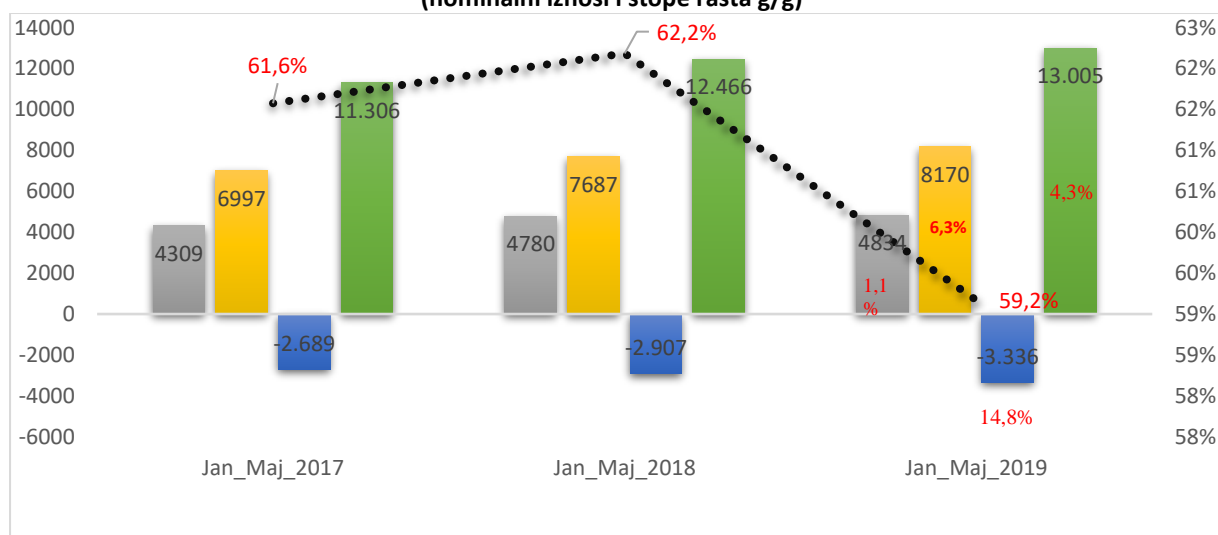
Finansiranje deficita tekućeg računa u K1 2019. godine se odvijalo kroz povećanje ulaganja u bh aktivu u inostranstvu od 247 miliona KM (kao i u prethodnom kvartalu ponajviše zahvaljujući finansijskom sektoru), povećanje inostranih obaveza za 273 miliona (strana ulaganja u vlasnički kapital u BiH u iznosu od 165 miliona KM, sredstva trgovinskih kredita 144 miliona KM, ostale obaveze prema nerezidentima u iznosu od 6 miliona KM uz istovremeno smanjenje vanjskog zaduživanja-otplata duga od 42 miliona KM), sredstvima sa kapitalnog računa 79 miliona KM uz neto greške i propuste u iznosu od 144 miliona KM.

¹² Izvor podataka: CBBiH

Vanjskotrgovinska robna razmjena

Bosna i Hercegovina je u vanjskotrgovinskom smislu, bar kad je izvozna ponuda u pitanju prilično koncentrisana na tržišta zemalja EU tako da skoro 3/4 izvoza roba plasira na tržišta zemalja EU, dok se s druge strane oko 60% uvoza snadbijeva iz EU. S toga, ekonomska kretanja u okviru ovih zemalja uz nivo proizvodnje u okviru domaćeg proizvođačkog sektora skoro u potpunosti determinišu kretanja vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom. Za razliku od prethodne godine kada je Bosna i Hercegovina zahvaljujući povoljnim poslovnim prilikama u glavnim trgovinskim partnerima ostvarila vrlo dobar vanjskotrgovinski rezultat, čini se da u 2019. godini taj trend nije nastavljen. Naime, slabljenje ekonomske aktivnosti u zemljama EU dovelo je do slabljenja izvozne tražnje što se manifestovalo smanjenjem proizvodnje u prerađivačkoj industriji i slabljenjem robnog izvoz. Tako je Bosna i Hercegovina prema preliminarnim podacima BHAS-a za prvih 5 mjeseci 2019. godine zabilježila povećanje ukupne robne razmjene od 4,3%, povećanje izvoza i uvoza od 1,1% odnosno 6,3%, što je rezultiralo značajnim povećanjem robnog deficita od skoro 15%, dok je pokrivenost uvoza izvozom smanjena za 3 procentna poena (dalje u tekstu p.p).¹³ Pregled kretanje vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini za period januar-maj 2019. godine prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 17. Pregled kretanja bh. vanjskotrgovinske robne razmjene za period januar-maj 2019. godinu (nominalni iznosi i stope rasta g/g)

Izvor: BHAS

Prema trenutno raspoloživim podacima BHAS-a za period januar-maj 2019. godine Bosna i Hercegovina je ostvarila robni izvoz u vrijednosti od preko 4,8 milijardi KM što predstavlja nominalni rast od 1,1% u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, posmatrano na mjesečnom nivou u maju 2019. godine povećanje robnog izvoza u odnosu na isti mjesec prethodne godine je iznosilo 1,3%. Ako se bh. robni izvoz u periodu januar-maj 2019. posmatra po proizvodima, vidljivo je da su najznačajnija povećanja izvoza a samim tim i doprinosi rastu istog registrirana u okviru izvoza električne opreme 23% (1,2 p.p), gotovih metalnih proizvoda 8% (0,8 p.p), mašina i uređaja 10% (0,7 p.p), baznih metala 5,5% (0,6 p.p), proizvoda od gume i plastičnih masa 16% (0,6 p.p) i građevinskog materijala od preko 50% (0,5 p.p). S druge strane, najznačajnija smanjenja izvoza su registrirana u okviru većine tradicionalno izvozno orijentiranih grana kao što su koks i naftni derivati, namještaj i proizvodi prehrambene industrije.

¹³Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Statistika robne razmjene BiH s inostranstvom, januar-maj 2019. godine“, 20.06.2019. godine.

U periodu januar-maj 2019. godine Bosna i Hercegovina je najviše robe izvezla na tržište zemalja EU28 u iznosu od preko 3,6 milijardi KM što predstavlja povećanje od 2,8% u odnosu na isti prethodne godine. U zemlje CEFTA-e u istom vremenskom periodu izvezeno je 756 miliona KM što predstavlja povećanje od 2,1% u odnosu na isti period prethodne godinu. Posmatrano pojedinačno po zemljama koje spadaju u glavne trgovinske partnere, povećanja izvoza roba zabilježena su prilikom izvoza u Austriju 15,4% (1,3 p.p) Srbiju 11% (1,1 p.p), Hrvatsku 7,0% (0,8 p.p), Italiju 4,4% (0,5 p.p) i Sloveniju 1,3% (0,1 p.p), dok je izvoz u Njemačku stagnirao 0,9% (0,1 p.p).

S druge strane, tokom prvih 5 mjeseci 2019. godine Bosna i Hercegovina je ostvarila uvoz roba u vrijednosti od skoro 8,2 milijardi KM što predstavlja nominalno povećanje od 6,3% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je povećanje u maju u odnosu na isti mjesec prethodne godine iznosilo je 4,3%. Tako su struktura potrošnje u Bosni i Hercegovini i njena visoka uvozna ovisnost rezultirali višim stopa rasta uvoza u odnosu na izvozne. Posmatrano pojedinačno po proizvodima najznačajnija povećanja uvoza a samim tim i doprinosi rastu istog su registrirana u okviru uvoza: naftnih derivata preko 40% (2,6 p.p), električne energije koja je udvostučena (1,4 p.p), motornih vozila 16,9% (1,2 p.p) i prehrambenih proizvoda 8,8% (0,8 p.p). S druge strane, uvoz je smanjen u okviru kategorija sirova nafta, biljni i stočarski proizvodi, hemijski proizvodi, te koža i tekstil.

Posmatrano po glavnim trgovinskim blokovima, tokom perioda januar-maj 2019. godine uvoz roba iz zemalja EU iznosio je skoro 5,1 milijardi KM i uvećan je za 10,7%, dok je uvoz iz zemalja CEFTA-e iznosio 936 miliona KM što predstavlja povećanje od 3,1% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po zemljama, u periodu januar-maj 2019. godine došlo je do povećanja uvoza roba iz Hrvatske 17,4% (1,6 p.p), Njemačke 9,2% (1,1 p.p), Kine 13,7% (0,9 p.p), Italije 6,4% (0,7 p.p), Austrije 7,8% (0,3 p.p) i Srbije 2,9% (0,3 p.p) i Slovenije 2,7% (0,1 p.p), dok je uvoz roba smanjen prilikom uvoza iz Rusije za oko 45% (2,7 p.p).

Viša osnovica i stopa rasta uvoza roba u odnosu na izvozne rezultirali su značajnijim povećanjem robnog deficita u odnosu na isti period prethodne godine. Tako je robni deficit u periodu januar-maj 2019. godine iznosio preko 3,3 milijardi KM, što predstavlja nominalno povećanje od 429 miliona KM odnosno 14,8%. Posmatrano po zemljama, tokom posmatranog perioda vanjskotrgovinski robni deficit povećan je prilikom razmjene sa Kinom, Turskom, Italijom, Hrvatskom i Njemačkom, a smanjen u okviru razmjene sa Rusijom i Srbijom.

Ukupna pokrivenost uvoza izvozom roba u periodu za prvih 5 mjeseci 2019. godine iznosila je 59,2% što predstavlja pogoršanje od 3 p.p u odnosu na isti period prethodne godine kada pokrivenost iznosila 62,2%. Posmatrano po glavnim trgovinskim blokovima, pokrivenost uvoza izvozom sa zemljama EU u periodu januar- maj 2019. godine je iznosila 71,1%, dok je u istom vremenskom periodu pokrivenost sa zemljama CEFTA-e iznosila 80,8%. Detaljniji pregled vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini za period januar-maj 2019. godine po HS klasifikaciji prikazan je u tabeli ispod:

Tabela 10. Pregled vanjskotrgovinske robne razmjene za period januar-maj 2019. godine po HS klasifikaciji (nominalni iznosi i stope rasta)

Izvoz i uvoz dobara klasifikovanih prema harmonizovanom sistemu kodova (HS)	IZVOZ				UVOZ				DEFICIT				Pokrivenost uvoza izvozom
	Jan_Maj_2018	Jan_Maj_2019	2018/2017 promjena %		Jan_Maj_2018	Jan_Maj_2019	2019/2018 promjena %		Jan_Maj_2018	Jan_Maj_2019	2019/2018 promjena %		
	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	
UKUPNO	4780	4834	1,1	1,1	7687	8170	6,3	6,3	-2907	-3336	14,8	14,8	59,2%
1 ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORUJEKLA	70	59	-16,5	-0,2	200	227	13,8	0,36	-129	-168	30,3	1,35	25,9%
2 PORUJEKLA BILJNOG PORUJEKLA	65	67	2,6	0,04	336	319	-5,3	-0,23	-271	-252	-7,2	-0,67	21,0%
3 MASTI I ULJA ŽIVOTINJSKOG PORUJEKLA I PREHRAMBENE	47	59	26,6	0,26	84	86	2,4	0,03	-37	-27	-27,8	-0,36	68,6%
4 PRERAĐEVINE	127	117	-8,3	-0,22	599	629	5,0	0,39	-472	-512	8,6	1,40	18,6%
5 PROIZVODI MINERALNOG PORUJEKLA	527	473	-10,2	-1,13	1112	1235	11,1	1,60	-585	-762	30,3	6,09	38,3%
6 PROIZVODI HEMIJSKE INDUSTRIJE ILI SRODNIH	386	386	0,1	0,01	727	739	1,7	0,16	-342	-353	3,4	0,40	52,2%
7 PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	162	192	18,8	0,64	493	528	7,1	0,46	-331	-336	1,4	0,16	36,4%
8 KOŽA I KRZNO	89	68	-24,2	-0,45	200	165	-17,3	-0,45	-110	-97	-11,8	-0,45	41,0%
9 DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	302	308	1,9	0,12	119	143	20,3	0,31	183	165	-10,1	0,64	215,0%
10 CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJIHOVI PROIZVODI	125	116	-6,8	-0,18	178	191	7,1	0,17	-53	-74	39,9	0,73	61,0%
11 TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	261	258	-1,2	-0,06	521	514	-1,3	-0,09	-260	-257	-1,5	-0,13	50,1%
12 OBUČA, ŠEŠIRI, KAPE I SUČNI PROIZVODI	322	321	-0,4	-0,03	147	161	9,3	0,18	176	161	-8,4	0,51	200,1%
13 PROIZVODI OD KAMENA, GIPSA, CEMENTA I SUČNIH BISERI, PLEMENITI METALI I	34	52	49,7	0,36	146	160	10,2	0,19	-111	-109	-2,1	-0,08	32,1%
14 BAZNI METALI I PROIZVODI, BAZNI METALI I PROIZVODI	5	7	35,8	0,04	7	11	60,0	0,05	-2	-4	135,3	0,08	64,3%
15 OD BAZNIH METALA	899	960	6,8	1,28	898	952	6,0	0,70	1	8	887,5	-0,24	100,8%
16 MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I ELEKTRIČNI	578	673	16,4	1,99	1034	1138	10,1	1,35	-456	-465	2,0	0,31	59,2%
17 TRANSPORTNA SREDSTVA I NJIHOVI DIJELOVI I	153	161	5,3	0,17	556	645	16,0	1,15	-404	-484	20,0	2,77	24,9%
18 SATOVI, MJERNI, MUZIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI	14	12	-17,1	-0,05	115	111	-4,1	-0,06	-101	-99	-2,3	-0,08	10,5%
19 ORUŽJE I MUNICIJA, NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	72	62	-13,5	-0,20	4	7	72,5	0,04	68	55	-18,5	0,43	902,9%
20 RAZNI PROIZVODI	538	484	-10,1	-1,14	191	207	8,4	0,21	347	277	-20,2	2,42	233,9%
21 UMJETNIČKA DJELA, KOLEKCIONARSKI	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0	0,00	10,0%
98 NERAZVRSTANO	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%

Izvor: BHAS

5. Strane direktne investicije

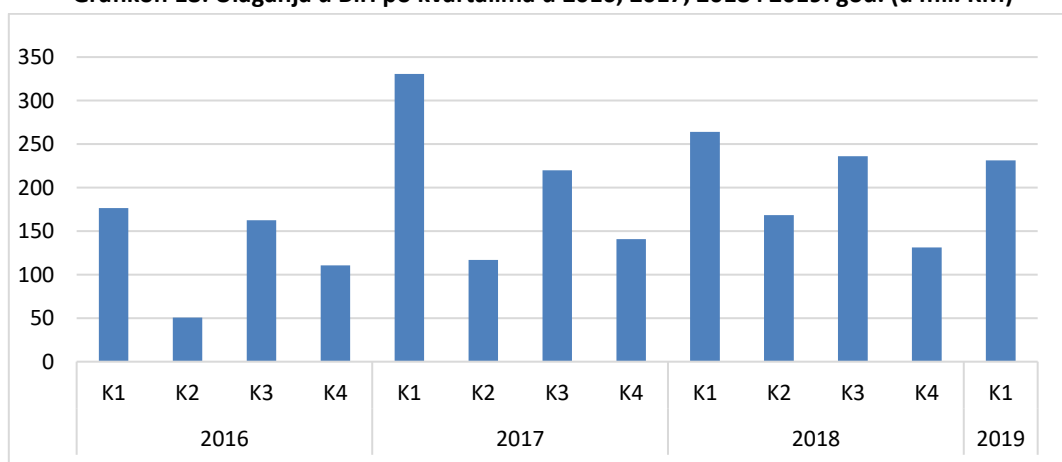
Prema najnovijim objavljenim podacima za prvo tromjesečje 2019. godine od strane Centralne banke Bosne i Hercegovine, ukupna strana ulaganja su iznosila 231,2 mil. KM (neto finansijska pasiva) i manja su za 12,4% g/g. Reinvestirane zarade u prvom tromjesečju 2019. godine su dostigle 169,1 mil. KM tako ostvarivši učešće u neto finansijskoj pasivi¹⁴ od 73,2%.

Tabela 11: SDU po kvartalima u 2016, 2017, 2018. i 2019. godini

U milionima KM	K1	K2	K3	K4	K1-K4
2016	176,6	50,7	162,7	110,9	500,9
2017	330,7	117,0	220,0	140,9	808,6
2018	264,0	168,3	236,2	131,2	799,8
2019	231,2				

Izvor: CBBiH

Grafikon 18: Ulaganja u BiH po kvartalima u 2016, 2017, 2018 i 2019. god. (u mil. KM)

Izvor: CBBiH

Kreditna agencija Standard & Poor's je 08.03.2019. godine unaprijedila Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B“ izgledi „stabilni“ na „B“ izgledi „pozitivni“. Druga kreditna agencija sa kojom je Bosna i Hercegovina sklopila sporazum o ocjeni kreditnog rejtinga Agencija Moody's Investors Service je Bosni i Hercegovini 16.02.2018. godine potvrdila kreditni rejting „B3 sa stabilnim izgledima“.

¹⁴ Pokazuje odnos ulaganja u već postojeće kapacitete u odnosu prema ulaganjima u nove projekte.

Polazeći od naprijed navedenog, predlaže se Vijeću ministara Bosne i Hercegovine da nakon razmatranja dokumenta ***Informacija o kretanju makroekonomskih pokazatelja za januar/siječanj – maj/svibanj 2019. godine*** donese sljedeći:

ZAKLJUČAK:

1. Usvaja se dokument ***Informacija o kretanju makroekonomskih pokazatelja za januar/siječanj – maj/svibanj 2019. godine.***